

ρα και καταστέλλων τοὺς λυγροὺς του, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τοῦ νεανίου προφέρον τὸ ὄνομα·

— Βικέντιε!

Εἰς τοιαύτην πρόσκλησιν, ἡ μᾶλλον παράκλησιν ὁ Βελλίνης ἐσκήρτισε καὶ ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν γηραιὸν διδάσκαλόν του.

Τί ἄρα γε συνέβη τότε ἐν τῇ πεπαγωμένη ἐκείνῃ καρδίᾳ, ἐν τῇ παραλελυμένη ἐκείνῃ διανοίᾳ ἀγνοῶ.

Μειδιάμα τι ὠλίσθησεν ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ παράφρονος.

— Συγγνώμη, διδάσκαλε, εἶπε . . .

— Μὲ ἀναγνωρίζει, ἀνέκραξε φρενητιῶν ὁ Ζιγ-καρέλλης, μὲ ἀναγνωρίζει, μὲ ἀποκαλεῖ διδάσκαλόν του!

— Ὄχι, ἀπεκρίθη μὲ ὑπόκωφον φωνὴν ἡ γραῖα νεαπολιτανίς, δεικνύουσα τὴν κεφαλὴν τοῦ Βελλίνης κλίνουσας πρὸς τὰ ὀπίσω — Ὄχι! . . . ζητεῖ παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν του . . . καθ' ὅτι ὁ Θεὸς τὸν μετακαλεῖ πλησίον του!

ΑΣΠΑΣΙΑ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

(Μετάφρασις *I. E. Γιαννοπούλου*.)

Ἀναδιφῶν χαρτία τινα παλαιὰ ἀνεῦρον διάλογον περὶ μουσικῆς ἀπρηχαιωμένον ἤδη, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου μέρη τινα ἐνόμισα σπουδαῖα, καὶ ἄξια μάλιστα ἀνακοινώσεως πρὸς τοὺς ἀναγνῶστας. Ὁ συνομιλητῆς μου, νεανίας Καθαριστῆς, αἰσθηματικὸς καὶ εὐ-συνειδητός, ἦτον ἐχθρὸς φανερός τῆς μεθυστικῆς καὶ ἀκαταμαχίτου αὐτῆς καλῆς τέχνης. Ἐναντίος τῇ παγκοσμίῳ γνώμῃ, ἐθεώρει τὴν μουσικὴν ὅποιαν τὴν διέπλασε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, καὶ ἡ ἑξῶσις αὐτῆς ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, οὐχὶ ὡς μεσσίαν τοῦ γηίνου πρὸς τὸν ἰδανικὸν κόσμον, ἀλλ' ὡς ὄργανον φοβερὸν καταστροφῆς ἡθικῆς, καὶ μοναδικὸν ἐν τῇ ἐφευρέσει αὐτοῦ. Ἡ φαντασία του, ἐν τῇ ἀφελείᾳ αὐτῆς σοβαρότητι, εὐρῆκεν ἰδίως παράδοξον ἐξήγησιν τῆς μουσουργικῆς φρενηλασίας τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, καὶ τῆς προθύμου ὑπηρεσίας ἣν παρέχουσιν οἱ μουσοληπτοὶ πρὸς τοὺς ἐκλιπαροῦντας αὐτοὺς ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ ἡ μᾶλλον (ἵνα τηρήσωμεν τὸν μυστικισμόν καὶ τὴν καθαριστικὴν ἀπόχρωσιν τῆς διαλέκτου αὐτοῦ) τοῦ δαίμονος τῆς ἀρμονίας.

Κατ' αὐτὸν, ὁ Σατανᾶς ἀγόμενος ὑπὸ μακρᾶς πείρας καὶ πλείστων ἀποτυχῶν, κατάρθρωσε νὰ ἐκμεταλλεύσῃ δύο ἀληθείας θεμελιώδεις, τὰς ὁποίας καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἠγνόει, ὥστε πολλάκις τούτου ἔνεκεν ἀπέτυχον αἱ μάλιστα διασκευασθεῖσαι σκευαρίαι, καὶ τὰ στρατηγικώτατα σχέδια τῆς διπλωματίας του. Τῶν ἀληθειῶν τούτων πρώτη ἦν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τὸν ἐφοδοῦντο, ὅταν ἐνεφανίζετο αὐτοῖς ἐν τῇ ἀληθεῖ μορφῇ του, καὶ ἐπρόφερε τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὰ προσόντα. Τότε δὲ, γινώσκοντες μετὰ τίνος ἀνιστρέφοντο, ἐφφύρουν ἐαυτοὺς καὶ μικρὰ πρεχώρουν. Συνήθως ἠναγκάζετο ν' ἀπέρχηται, λαβὼν ὑποσχέσεις λίαν ἀόριστους, καὶ ἀκροσφαλῆ ἐγγύην πίσεως, δηλαδὴ τὴν βλασφημίαν παράφρονος, ἡ τὴν κατάραν τῆς ἀπελπισίας καρδίας νοσοῦσης. Πρόσθετος ἔτι ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ἡ παρουσία του ἐπέδρα ὡς ἀντιφάρμακον παντοδύναμον. Ὁ Σατανᾶς ἐπεφαίνετο, καὶ ὁ τρελλὸς ὅστις ἐπρόφερε τὴν βλασφημίαν τῆς ἐπικλήσεως, ἡσθάνετο τόσῳ σφοδρὸν στεναγμόν, ὥστε τὸ λογικὸν τοῦ ἐπανήρχετο ὁ Σατανᾶς ὠμίλει, καὶ ἡ νοσοῦσα καρδιά ἡ κραυγᾶσα πρὸς αὐτὸν, ἐν τῇ ὀδύνῃ τῆς ἀπελπισίας, ἡσθάνετο αἵφνης ἐπουλωμένα τὰ τραύματά της, καὶ ἀνεκτᾶτο τὴν πρὸς ἐαυτὴν πεποίθησιν. Ἡ δευτέρα ἀλήθεια τὴν ὁποίαν διέγνω ἐκ τῆς πείρας ἦτον, ὅτι οἱ θνητοὶ ἐδίσταζον πολὺ ν' ἀπαλλοτριωθῶσιν ὀλοσχερῶς τῆς ψυχῆς των, καὶ ὅτι ἀπέφευγον ἐντρομοὶ τὰς ἀπολύτους διαπραγματεύσεις. Τὸ πᾶν ἡ μηδὲν, δὲν ἦτον βεβαίως ἀξίωμα σύνθεσις αὐτοῖς· τοῖς ἐπρότεινε ἐκεῖνος συναλλαγὴν εἰλικρινῆ, ἱπποτικὴν, ἄνευ ἐπιφυλάξεως καὶ δολιότητος, δηλαδὴ τὴν αἰωνίαν κτῆσιν ψυχῆς πρὸς ἀνταλλαγὴν ἐπικαίρου νομῆς ἀπολαβῶν τινων ἐπιγείων· ἀλλ' οἱ θνητοὶ ἐφιλοσόφουν, ἐδολιεύοντο, ἀμφέβρεπον, ἐπριγματεύοντο· ἡ συναλλαγή τοῖς ἐφαίνετο λίαν ἄνιστος καθ' ἐαυτὴν, καὶ οἱ ὅροι τῆς πάνυ ἐπιβλαβεῖς. Κ' ἐδύναντο μὲν εὐχερῶς νὰ ἐκποιήσωσι τὸ τέταρτον, τὸ τρίτον, ἡ καὶ τὸ ἥμισυ τῆς ψυχῆς των, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν ὀλόκληρον . . . ἡ ἀπαίτησις ἦτο μεγάλη· διὰ τοῦτο ἀπέπεμπον συνήθως τὸν Σατανᾶν, ματαιουμένης τῆς συναλλαγῆς.

Οὐδὲν ἄρα ἐκέρδαινε αὐτὸς ἐκ τῆς ἱπποτικῆς ἀγωγῆς του, εἰμὴ τὴν φήμην τοκογλύφου. Ἐσυλλογίσθη τότε ἐπὶ μακρὸν καὶ ἀπεφάσισε τέλος νὰ μὴν ἐμφανίζηται πλέον αὐτοπροσώπως οὐδὲ νὰ προτείνῃ συναλλαγὰς ἐξ ἀποκοπῆς· ἠθὰ ἐφεύρω, εἶπε καθ' ἐαυτὸν, τέχνην ἐκπληροῦσαν τοὺς δύο τούτους ὅρους, καὶ ἄγουσαν πρὸς ἐμὲ τὰς ψυχοδεεῖς αὐτὰς καὶ δυστρόπους συνειδήσεις χωρὶς νὰ πτοῶν.

ται· θά τοῖς ἀγοράσω τὴν ψυχὴν κατὰ μικρὸν, μῦριον μετὰ μῦριον, σήμερον μὲν ὀλίγον τῆς ἀνδρικῆς αὐτῶν δραστηριότητος, αὔριον δὲ ὀλίγον τῆς ἀγρίας αὐτῶν αἰδημοσύνης, καὶ μεθαύριον, καὶ ἐφεξῆς μέρος τῆς πρακτικῆς ἐνεργείας καὶ τῆς ἐργατικῆς αὐτῶν ζέσεως. Ἡ ζωὴ των διασταλαχθήσεται πρὸς ἐμὲ βραδέως, σταγόνα κατὰ σταγόνα, ὥσπερ ῥέωσα διὰ πολυτρήτου, ἢ κοσκίνου· ἔχοντος πόρους λεπτούς καὶ ἀδιοράτους. Ἐπειδὴ ἡ εἰλικρίνειά μου καὶ ἡ εὐσυνειδησία τοῖς ἀπαρέσκουσι καὶ τοὺς φοβίζουσιν, θά τοῖς ὁμιλήσω διὰ γλώττης ἐπαγωγῆς, καὶ θά περιβάλλω αὐτοὺς διὰ στεγμάτων καὶ στεφάνων. Πῶς! τὸ ὄνομά μου ἀρκεῖ νὰ θεραπεύσῃ τὰς πληγὰς καὶ τὴν τρέλλαν των!... Καλῶς! ἡ μέλλουσα τέχνη μου θά συντηρήσῃ τὴν παραφροσύνην των, θά τὴν θερμάνῃ δι' ὀνείρων φλογερῶν, θά θωπεύσῃ τὰς πληγὰς των ἐπιβραίνουσα βάλαμα ἐρεθιστικά. Ἐν ταῖς βλασφημίαις αὐτῶν μεθυθήσονται, καὶ ἡ ὁδὸν ἔσεται αὐτοῖς ἡδονή! Θά ἐξασθενήσω τὰ νευρά των διὰ νὰ ἐπιτείνω τὴν αἰσθητικότητα τοῦ ἄλλοις, θὰ τὰ καταστήσω λεπτοφυῆ καὶ τρωτὰ ἐκ τῆς ἐλαχίστης πνοῆς τῶν πυρίνων ἀνέμων τοῦ βασιλείου μου. Καὶ, θρίαμβος ἔτι σπανιώτερος, τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον θησαυρὸν τῶν δακρύων, τὸν κεκρυμμένο· ἐντὸς των, καὶ δι' οὗ ἀποκαλύπτουσι πᾶν ὅ,τι παρ' αὐτοῖς θεῖον, τὴν φιλάνθρωπον συμπάθειαν, τὴν ἀγαθότητα, τὴν ἀφοσίωσιν, τὸν θησαυρὸν ἐκεῖνον ὅστις εἶναι τὰ λύτρα τῆς ψυχῆς των, τὴν κρήνην ὅπου αὕτη ἐξαγνιζομένη ἀνακλιθίσταται ἀξία τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ παρεδόθη εἰς ἐμὲ, τὸν θησαυρὸν ἐκεῖνον θά τὸν κυριεύσω. — Τὰ πολύτιμα ταῦτα δάκρυα τὰ ὁποῖα ἐπλάσθησαν μόνον διὰ νὰ ῥέωσι κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας τῆς ζωῆς, καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἱερῶν συγκινήσεων, θά τὰ καταστήσω εὐχερῆ καὶ χυδαῖα· ὑπὸ τὴν μαγικὴν ῥάβδον μου θά ἐκρέωσι διὰ τῶν βλεφάρων ἕνεκεν ὀρέξεως σαρκικῆς, ἰδιοτροπίας, ἐπιθυμίας ἐφημέρου καὶ ὑπόπτου, ἢ ἔτι χειρότερον, ἕνεκα ταραχῆς ἀορίστου... Ἄ! ἀποποιῶνται τὴν κόλασιν ὑπὸ τὸ σχῆμα τῆς ἀποπληξίας καὶ τοῦ αἰφνιδίου θανάτου! Θά τοῖς τὴν χορηγήσω ὑπὸ τὸ σχῆμα τῆς νευραλγίας καὶ τοῦ ρευματισμοῦ.»

Ἰδοὺ ἡ ἐξήγησις, σιοσιτεῖν ὅπως οὖν, ἦν ἐδίδεν ὁ νεαρὸς Καθαριστὴς μου περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ὀρέξεως τῶν συγχρόνων πρὸς τὴν μουσικὴν, καὶ τοῦ βεβήλου χαρακτήρος δι' οὗ περιεβλήθη τελευταῖον ἡ καλὴ αὐτὴ τέχνη, ἡ θρυλλομένη τὸ πάλαι ὡς ἡ πασῶν θεοτάτη.

— Δὲν δύναμαι, (τῷ ἔλεγον ἐγὼ), νὰ ἐπιδοκίμασω τοὺς ἀναθεματισμοὺς καὶ τοὺς σαρκασμοὺς

σου, οἵτινες τέλος πάντων ἔν τι μόνον ἀποδεικνύουσι, τουτέστι τὸ πάθος τὸ ἐμπνεόμενον σοι ὑπὸ τῆς τέχνης αὐτῆς τὴν ὁποίαν ἀξιοῖς ὅτι βδελύττεται. Ἀλλ' ἐγὼ, ἀντὶ νὰ θεωρῶ τὴν μουσικὴν ὡς παγίδα τοῦ Διαβόλου, τούναντίον τὴν ἀποδέχομαι ὡς δῶρον τοῦ Θεοῦ· ἀντὶ νὰ φρονῶ ὅτι εἶναι ὄργανον καταστροφῆς ἡθικῆς, τούναντίον νομίζω ὅτι εἶναι ἐκ τῶν δυνατωτέρων ὀργάνων τῆς ἐκπολιτίσεως, ὅσα ποτε ὑπῆρξαν ἐν τῷ κόσμῳ· τούτω ἄλλως τε οἱ ἀναθεματισμοὶ σου, ὡς εἶδα, ἀπευθύνονται μόνον κατὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβλήματος τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς, περιβλήματος ὅπερ προσβάλλεις σκληρῶς ὡς βέβηλον καὶ διαβολικόν· ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦτο, τὸ ἵποῖον, ἥσσαν αὐστηρὸς ἐγὼ ἀρκοῦμαι ν' ἀποκαλέσω κυσμικόν, δὲν κατέστη ἐλάσσων τῆς ἀρχικῆς καταγωγῆς της, καὶ ἐκπληροῖ εἰσέτι, μᾶλλον παρά ποτε, τὴν θείαν αὐτῆς ἀποστολήν. Ναί ὅ,τι καὶ ἂν φρονῇτε, καὶ σήμερον ἔτι δὲν στρατολογεῖ διὰ τὸν Διάβολον, ἀλλὰ διὰ τὸν Θεόν· δὲν εἶναι σοιχείον ἀταξίας, ἀλλὰ ἡθικοῦ ἀγαθοῦ, διότι ἐλαττώνει καὶ ἐξασθενίζει τὰς δύο μεγάλας πληγὰς τὰς διατηρούσας τὴν ἀναρχίαν παρὰ τῇ κοινωνίᾳ, τὴν ἀμάθειαν καὶ τὴν ψυχικὴν ἀπομόνωσιν.

Πᾶν κοινωνικὸν κακὸν πηγάζει ἐκ τῶν δύο τούτων αἰτιῶν, τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς ἀπομόνωσεως. Πόσον αἱ ψυχαὶ τυγχάνουσιν ἀποκεχωρισμέναι ἀλλήλων, οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων τὸ ἀγνοοῦσιν ἐντελῶς, ἀλλ' ἐγὼ καὶ σὺ τὸ γινώσκουμεν· αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων ἀγνοοῦσιν ἀλλήλας καὶ λίαν σπανίως συμβάλλονται. Ἡ σαρκικὴ φραγὶς, ἐν ἣ ἐγκλείονται, εἶναι πυκνὴ καὶ κωφῇ, καὶ οἱ λόγοι τῆς μερίστης φρονήσεως, τῆς ἀληθεστάτης θρησκείας, οἱ λόγοι οἱ μάλιστα ἐμφερεῖς πρὸς τοὺς ἰδικούς σου, ὧ νέε ἀτκήτᾳ! ἀμβλύνονται καὶ οὐδετεροῦνται κατὰ τῶν ὀχυρωμάτων αὐτῶν, ὡς αἱ ἰσχυρόταται καὶ καταστρεπτικώταται σφαῖραι κατὰ τῶν χοῦνων περιβλῶν δι' ὧν οἱ μηχανικοὶ περικαλύπτουσι τὰ ὄχυρά. Ἀληθῶς, δυνάμεθα ν' ἀξιώμεν ὅτι ἡ ἀνθρώπινος ψυχὴ διατελεῖ ἐπὶ τῆς γῆς τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ χρόνου ἄλαλος, τὸ δ' ἕτερον κωφῇ. Εἰς τὸν ὁμιλοῦντα πρὸς αὐτὴν οὐδὲν ἀποκρίνεται, καὶ ὅταν ἐν τῇ σειρᾷ της αὐτὴ ὁμιλεῖ οὐδένα ἔχῃ τὸν ἀποκρινόμενον. Κατὰ τὴν μακροχρόνιον κώφευσιν της προσκτᾶται τὰ ἐλαττώματα τῆς ἀναληγσίας καὶ τοῦ ἐγωισμοῦ, καὶ κατὰ τὴν ἀφωνίαν της τὴν μνησικαχίαν, τὴν περιφρόνησιν καὶ τὸ μῖσος.

Τόσῳ σπάνιαι εἰσὶν αἱ προκλήσεις τῆς συμπαθείας ὥστε εἶναι μετρημέναι αἱ περιπέτειαι τῆς

ζωῆς πρὸς ἀδελφικὴν συνάντησιν τῶν ψυχῶν, καὶ αἱ μυστηριώδεις τῆς εὐλογίας στιγμαὶ καθ' ἃς ταῖς ἐπιτρέπεται ν' ἀποκαλυφθῶσι πρὸς ἀλλήλας. Καὶ τί λέγω; αἱ περιπέτειαι αὐταὶ ἔχουσιν ἱστορικὴν χρονολογίαν παρὰ τοῖς θνητοῖς, καὶ αἱ τοιαῦται στιγμαὶ ἀπομένουσιν ἀνεξίτηλοι ἐπὶ τοῦ σκιοθρήου, ἐφ' οὗ οἱ αἰῶνες ἐρχόμενοι ἐγγράφονται καὶ ἐξαλειφονται διαδοχικῶς· οἱ ἄνθρωποι ἀποκόπτονται ἐξεστηκότες ἐνώπιον τῆς ἀποκαλύψεως τῆς φύσεως τῶν, καὶ ἡ ἑκτασίς τῶν μεταβιάζεται δι' ἐκρήξεων πολυθρόνου θαυμασμοῦ, τοῦ ὁποίου αἱ διάδοχοι γενεαὶ ἐπαναλαμβάνουσι καὶ ἀναζωογονοῦσι τὴν ἡχώ. — Πῶς! ἀλήθεια λοιπὸν καταδείκνυται ὅτι αἱ ψυχαὶ δὲν εἶναι φύσει πολέμιαι ἀλλήλων! ἀλήθεια λοιπὸν ὅτι ἐπιθυμοῦν νὰ συζητῶνται, νὰ συνεννοῶνται μυστηριωδῶς καὶ ν' ἀνταγαπῶνται! Μύθους ἐξελαμβάνομεν ὅσα ἐλέγοντο ἡμῖν ὡς ἀφηγησις περὶ τοῦ στοιχειώδους χαρακτῆρος καὶ τοῦ τέλους αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ τώρα ἡμεῖς ἐν τῇ ἀνάγκῃ νὰ πιστεῦσωμεν ὅτι ταῦτα πάντα εἰσὶν ἀληθῆ, τοῦλάχιστον διὰ τινος παρ' ἡμῖν! — Ἀλλ' ἡ κατάπληξις τὴν ὁποίαν προξενοῦσιν εἰς τοὺς ἄνθρώπους αἱ πράξεις τοῦ ἡρωϊσμοῦ, τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τοῦ ἔρωτος, μαρτυροῦν τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀμάθειαν καὶ τὴν ἀπομόνωσιν ἐν ᾗ διαγροῦσι ζῶντες. Καὶ ὅμως, οἱ αἰφνίδιοι αὐτοὶ κλονισμοὶ στιγμιαίως μόνον τὰς ἀφυπνίζουσιν. Ἐν βραχεὶ ἀποβάλλουσι τὴν ἀνάμνησιν, καὶ κατακλείονται μᾶλλον ἢ ποτε εἰς τὸ ὄχυρόν αὐτῶν τειχίον ὅπου μένουσι νεκροὶ πρὸς πᾶσαν συμπάθειαν. Καὶ οὕτω πῶς ἐγκεντρίζονται καὶ ἐπεκτείνονται ἡ ἀμάθεια, ὁ φόβος, ἡ περιφρόνησις καὶ τὸ μῖσος. — Οὕτως πῶς ἰδίᾳ ἐνσπείρεται καὶ ἀναπτύσσεται ἡ παγερὰ ἀδιαφορία ἡ παραλύουσα τὴν ψυχὴν ὡς ἡ φυσικὴ παραλυσία τὸ σῶμα.

Καὶ ὕστερον, καὶ ὅταν προσέτι αἱ ψυχαὶ συνεπισκέπτονται καὶ συζητῶνται, ἀτελῶς μόνον διαγινώσκονται, ἐλλειπούσης τῆς διαλέκτου ἥτις τὰς συναποκαλύπτει. Ἡ θνητὴ φωνὴ ἐξηγεῖ μόνον τὸ χυδαϊότερον, τὸ ἐπιπολαιότερον μέρος αὐτῶν, διότι ἀπλοῦν ἀλαλὸν βλέμμα καὶ θλίψις χειρὸς λέγουσι πλείονα περὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν ἢ αἱ μάλιστα εὐγλωττοὶ ἀγορεύσεις, καὶ οἱ μάλιστα περικόσμητοι λόγοι. Διὰ τοῦτο καταλείπονται ἀμοιβαίως μὴ ἐξηγοῦσαι ποτὲ ὅ,τι κυρίως ἤθελον νὰ διαμείψωσι διὰ τοῦ λόγου. Καὶ ἐπὶ τούτοις χίλια προσκόμματα συντελοῦσιν εἰς τὴν ἀτέλειαν τοῦ λεκτικοῦ τούτου ἰδιώματος τοῦ καθ' ἑαυτὸ ἥδη λιαν πένητος καὶ ἀσθενοῦς, ἡ ἀγωγή, ἡ δεισιδαιμονία, ἡ περιουσία, ἡ μεγαλοφυΐα. — Μία βαθμὶς πλέον ἢ ἐλατ-

τον ἐν τῇ ἀγωγῇ ἢ τῇ μεγαλοφυΐᾳ, καθίστησι τοὺς ἄνθρώπους ἀκαταλήπτους εἰς τὴν ἀμοιβαίαν αὐτὴν διάγνωσιν. Ὁ καλλιτέχνης, ὁ σοφὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας ποιοῦσιν εὐχερῶς ἐκποδῶν τὸν δυσκίνητον τοῦτον ὄγκον τὸν φράσσοντα τὴν ἀγνίαν τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἀλλ' ὁ πτωχὸς καὶ ἀμαθὴς ἀνακόπτεται καὶ οὐδὲν βλέπει πέραν αὐτοῦ. Ἐὰν ὁ πτωχὸς ἢ ὁ ἀμαθὴς ἔχη ψυχὴν, μόνον οἱ ὅμοιοι αὐτῷ τὴν ἐννοοῦσι διὰ τῶν ψευδισμῶν καὶ τῶν βαρβαρισμῶν τῆς διαλέκτου αὐτῆς. — Ἡ ἐν αὐτῷ συμπάθεια οὕτω πῶς ἀνεργμένη (refoulée) καὶ συνεσταλμένη, παροξύνεται καὶ ἐκτραχύνεται, καὶ ἐνῷ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι φθάνοντες λέγουσι σχεδὸν ὀρθῶς ὅτι μετρίως μόνον ἀνταγαπῶνται καὶ συνεννοοῦνται, ἐκείνος ἐκφράζει μόλις τὰς βασιάνους, τὰς ἀμυχανίας, καὶ τὸ μῖσος τοῦ δι' ἐκμελῶν ἤχων, καὶ διὰ ῥήξεων φωνῆς ὁμοίων πρὸς τὴν βληχὴν ἀλάλων ὅταν ἐκλιπαρῶσι τὸν ἔλεον τῶν ὁδοιπόρων.

Ἀλλ' ἰδοὺ τὰ θαύματα ὅσα τελεῖ ἡ μαγία τῶν ἤχων τῶν καλουμένων μουσικῇ. Διαπερᾷ τὴν σαρκώδη φραγὴν ὅπου χωνώνομενοι ἀπόλλωνται οἱ λόγοι τῆς φωνῆς ὡς σφαῖραι ἐντὸς χώματος, παρέχει εἰς τὰς ψυχὰς ὄργανον συγκοινωνίας, διαπλάττει γλῶσσαν ἰδίαν τῆς ὁποίας ὁ πενέστατος καὶ ὁ ἀμαθέστατος αἰσθάνονται σύνολον τὴν δύναμιν καὶ τὴν γλυκύτητα. Ὁμιλεῖ καὶ αἴφνης αἱ ἀκροώμεναι αὐτὴν ψυχαὶ στεναρίζουσι διὰ τὴν ἀπομόνωσιν τῶν, ἀατριχιάζουσι ἐκ συγκινήσεως τρυφερᾶς καὶ ἡ ὄψις φαιδρύνεται ἐξ ἡδυπαθείας. Θεώρησον πληθὺς τι συγκινοῦμενον ὑπὸ τὴν μαγγανεῖαν ἀριστουργήματος μουσουργικοῦ! Ὅποια πλατέα κύματα ζωῆς ἡλικίης περιβρέουσι τὴν αἴθουσαν ἄθικτα καὶ φωτεινά! Ὅποια ζωηρὰ καὶ διαπεραστικά βεῖθρα ἀέρος φυσικοῦ, τολμῶ εἰπεῖν, διέρχονται ἐφ' ὧν τῶν προσκλινῶν ἐκεῖνων μετώπων, ἐφ' ὧν τῶν κεφαλῶν, τὰς ὁποίας περιζωννύει ὁ ῥεμβασμός! Ὅποια μυστηριώδης ἀτμοσφαῖρα ἀνυψοῦται πλασθεῖσα ἐκ τῆς ἀβύσσου ἐν ἀκαρεῖ! αἱ ψυχαὶ ἀνάρπαστοι καὶ ὥσει ὀχρούμεναι ἐπὶ τοῦ ἠχρόεντος ἐκείνου φωτός ἀνυψοῦνται ἀπὸ τοῦ πυθμένος τῆς ὑπάρξεως ὅπου ἦσαν κατάκλειστοι καὶ ἀφανεῖς! καὶ ἰδοὺ τώρα ἐπιφαίνονται ὡς ἀγγέλων μορφαί! Διαβλέπονται ἀπὸ τῆς ὑέλου τῶν ὀφθαλμῶν καὶ συμπαίζουσιν ἀντασπαζόμεναι. Οὕτω βλέπομεν τοὺς δελφῖνας εἰς τὴν προσπέλασιν τῆς καταγίδος, παίζοντας ἐπὶ τῶν βαθέων κυμάτων, οὕτω πῶς τὰ πτηνὰ, ἀνατέλλοντος τοῦ φωτός, ἢ καταδυομένου τοῦ φθόβου εἰς νεφέλας περιφλεγόμενας ἐκ

τῆς λαμπρότητός του, ψάλλουσιν ἡχώδως τοὺς ὕμνους τῆς εὐδαιμονίας, τῆς εὐγνωμοσύνης, καὶ τοῦ ἔρωτος.

Οἰκήτορες τοῦ ἀτελευτήτου ὠκεανοῦ τῆς ὑπάρξεως, ὡς οἱ θαλασσινοὶ τοῦ ὠκεανοῦ τοῦ γηίνου, τέκνα τοῦ ἡθικοῦ φωτός ὡς τὰ πτηνὰ εἶναι τέκνα τοῦ ὕλικοῦ φωτός, αἱ ψυχαὶ ἐξέρχονται καὶ φαίνονται κατὰ τοὺς τόνους τῆς μουσικῆς, διότι ἀναγνωρίζουν τὴν γλῶσσαν τὴν ὁποίαν ἀδυνατεῖ τὸ σῶμα νὰ ὁμιλήσῃ, τοὺς πόθους οὓς ἠγνόουν πῶς νὰ ἐκφράσῃ, τὰς εὐχὰς τὰς ὁποίας ἠγνόουν πῶς νὰ κατευθύνωσι, τὴν ἔφεσιν ὑπάρξεως εὐγενεστέρας καὶ βελτίονος τῆς τῶν ἐπιγείων νόμων. Τίς δύναται νὰ παραστήσῃ πόσα ἡρωϊκὰ αἰσθήματα ἐξήφθησαν οὕτως εἰς ψυχὰς, αἵτινες ἠδυνάτουσαν ἄλλως νὰ τὰ διαγνώσωσι, πόσαι ἀρεταὶ τῶν ὁποίων ὁ πυρὴν νύρωτιά καὶ κατεσήμετο ἀνωφελῶς ἀνεβλάστησαν ὑπὸ τὴν δημιουργικὴν δρῶσιν τῆς ἁρμονίας, πόσα μίση ἐξημελώθησαν, καὶ πόση αὐταπάνοησις ἐνεπνεύσθη! Πρὸ στιγμῆς αἱ ψυχαὶ οὐδόλως διανοοῦντο ὅτι ἐδύναντο ποτὲ νὰ γνωρισθῶσιν ὑπὸ ἄλλοιαν τινα ὄψιν, ἤθελον μόνον νὰ ἐμμείνωσιν εἰς τὴν ἀναληγίαν ἢ τὴν νάρκωσιν αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ ῥοὴ τῶν ἡχώδων κυμάτων ἐπῆλθεν, ἡ φωνὴ τοῦ πνεύματος ἡκούσθη καὶ ἰδοὺ πῶς ἡλλοιώθησαν διὰ παντός.

Ἐγὼ αἰσθάνομαι χαρὰν εἰσερχόμενος εἰς αἶθουσαν μουσουργίας, ἔτι δὲ εἰς αἶθουσαν κοσμικωτέραν τινὸς τῶν καθ' ἡμᾶς λυρικῶν σκηνῶν, καὶ ὅταν βλέπω εὐρύν ὄμιλον ἀνθρώπων πρὸς ἀκρόασιν καλλιγλώσσου μουσικῆς ἐποποιΐας. Καὶ διατὶ ἄρα! χιλιάκις ἐστεναξαμεν διὰ τὴν βραδυπυρίαν τοῦ ἐπὶ γῆς ἀγαθοῦ, τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ ἔρωτος· ἐρρεμβάσαμεν θεωροῦντες πόσον ὀλίγα παραδείγματα ὠραίων πράξεων καὶ μεγάλων ἀρετῶν ἐπιδεικνύει ὁ κόσμος· ἀνεγνωρίσαμεν μετὰ θλίψεως μισανθρώπου ὅτι τὰ εὐγενῆ παραδείγματα εἶναι τόσῳ σπανία, ὥστε δυνάμεθα νὰ τὰ μετρήσωμεν ἀκριβῶς ἐν τῷ μητρώῳ τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, καὶ δὲν εὐγνωμονοῦμεν πρὸς τέχνην, ἥτις μεταξὺ τῶν μυρίων αὐτῆς προνομιῶν, κατέχει καὶ τὸ προνόμιον τοῦ προκαλεῖν ἀθρώα τὰ αἰσθήματα ὧσιν ἡ ἐμφάνισις εἶνε πάνυ ἀβεβαία καὶ ἐξαιρετικὴ κατὰ τὴν ὕλικὴν ὑπαρξίν.

Σὺ δὲ πιστὸς καὶ εὐσεβὴς γινώσκεις ὅτι ἡ προσευχὴ ἔχει ἐνέργειαν πλαγίαν ἀνυπολόγιστου δυνάμεως καὶ ὑπερβάλλουσιν τὸ πεπερασμένον τοῦ ἀνθρώπινου λογικοῦ· ἡ ἰκέτις ψυχὴ πειράται καθ' ἑαυτὴν τὸ ἀγαθὸν καὶ παραδίδεται εἰς τοὺς ἀγαθοὺς αὐτῆς ἀγγέλους· βραδυτέρον δὲ, πρᾶξις δι' ἣν δὲν ἐπιστεύετο

ἱκανὴ καὶ τὴν ὁποίαν ἀπορεῖ πῶς ἐξετέλεσε, πηγάζει ἐκ τῆς προσευχῆς ἥς ἐπελάθετο ἔως ἀπὸ χρόνου μακροῦ. Ἡ μουσικὴ δὲν ἔχει ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ γένος τῆς ἐπιβρόχης, ὁποῖον καὶ ἡ προσευχὴ; Βεβαίως ἡ μουσικὴ δὲν πατάσσει ὡς κεραυνὸς, δὲν ἐμπνέει ἀπόφασιν αἰφνιδίαν, δὲν ἐπιβάλλει ἄθλον ἡρωϊσμοῦ, οὐδὲ λέγει διὰ τοῦ κυριαρχικοῦ τόνου τῆς θείας φωνῆς «Ἐξέλθε καὶ μεταμορφώθητι!» Ἀλλὰ προκαλεῖ τὴν ψυχὴν, τὴν ἐκλιπαρεῖ, δέεσται αὐτῆς, τὴν ἰκετεύει διὰ νὰ τὴν ἐξευγενίσῃ, νὰ τὴν συγχινήσῃ καὶ νὰ τὴν καταστήσῃ εὐαίσθητον. Ζητεῖ παρ' αὐτῆς νὰ ἐπιβλέψῃ ἐπὶ τὰ ἴδια πλεονεκτήματα, νὰ ἐκτιμῇ τὰς ἰδίας ἀρετάς της, καὶ νὰ μὴ τοὺς διαχειρίζεται ὡς οἰκέτας ἢ εἰλωτας, ἀλλὰ νὰ οἰκτείρῃ τὰς ἡθικάς ταύτας δυνάμεις τὰς προσπεφυκειάς αὐτῇ, μικρὸν καὶ ἐκλύουσα τὰ σαρκικά αὐτῶν δεσμά. Ἡ ψυχὴ ἀκροᾶται, συναισθάνεται τὸν ἔλεον κατὰ κράτος, καὶ ὑπέκεινται βεμβώδης εἰς τὰς ἐπικλήσεις τῶν ἀγαστῶν πνευμάτων τοῦ ἡχοῦ. Καὶ τὸ θαῦμα τοῦτο γίνεται μᾶλλον ἢ ἥττον ἐντελὲς οὐχὶ μόνον παρὰ τισιν ἐξαιρέτοις, ἀλλὰ καὶ εἰς ὄχλον σύνολον. Χιλιάδες ἀνθρώπων δέχονται συγχρόνως τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοῦ εὐεργετικοῦ πνεύματος.

Ὅχι! ποτὲ ὁ σπόρος τοῦ ἀγαθοῦ δὲν ἐρρίφθη ἀφθονώτερον ὅσον ῥίπτεται σήμερον διὰ τῆς μουσικῆς. Ἀδυνατοῦμεν νὰ θεωρήσωμεν κατὰ σειρὰν ἀκριβῶς ὅλας τὰς φάσεις τῆς βλαστήσεως τῆς σπορᾶς ταύτης τοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ τῆς εὐγενείας· ἀλλὰ πιστεῦτε πεπειθῶς, ὅτι ἡ βλάστησις αὕτη ὑπάρχει καὶ μεγαλύνεται ὁσημέραι. Ἐὰν αἱ πράξεις ἡμῶν ἀνελεύοντο, ὡς ἀποσυντθενταὶ τὰ ὕλικά σώματα διὰ τῆς χημείας, θ' ἀνεγνωρίζομεν πιθανῶς ὅτι ἡ νεωτέρα μουσικὴ μετέχει κατὰ μέγα τῆς γεννώσης αὐτὰς δυνάμεως. Ἡ μουσικὴ εἶναι ὁ ζωογόνος ἀήρ τῶν συγχρόνων ψυχῶν. Τὴν ἀπορρόφωσιν αὐταί, ὡς οἱ πνεύμονες εἰσπνέουσι φυσικῶς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, καὶ, ὡς εἰπεῖν, ἀνευ συνειδήσεως. Τίς ἀγνοεῖ τὴν ἰσχὺν τῶν ἀποκρύφων ἐκείνων ἐπιβρόχων αἵτινες δρῶσιν ἐφ' ἡμᾶς ἀνεπαίσθητως, καὶ μᾶς ἄγουσιν ἡρέμα πρὸς ἐξείς καθ' ὧν ἐλάχιστον ἀντιδρῶμεν μὴ αἰσθανόμενοι τὴν ἐπιβάλλουσαν αὐτὰς χεῖρα; Ἡ ἀγωγή, εἰς ὅ,τι ἔχει διαρκῆς καὶ ἀκατάβλητον, ἀποτελεῖται διὰ τῶν τοιούτων σχεδὸν ἐπιβρόχων. Τὰ διὰ τῆς βίας ἐπιβαλλόμενα μαθήματα λησμονοῦνται, ἀλλ' ἡ πτυχὴ τὴν ὁποίαν ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἔδωκεν ἡ ἀπόκρυφος ἐπιβρόχὴ μένει ἔσχατι ἀνεξάλειπτος. Σημαίνει πολὺ, νὰ θεωρῇ τὸ παιδίον ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτοῦ ἡμερῶν ὠραίας καὶ εὐγενεῖς εἰκόνας, καὶ

ἐκ τούτου ἐξηγοῦμεν λογικῶς τὸ φυσικὸν πλεονέκτημα τῶν Ἰταλῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς γραφικῆς καλλονῆς. Ἐξ ὧν δὲ τῶν ἀποκρύφων ἐπιρροῶν, καὶ τοι κυριορχικῶν, αἵτινες δρῶσιν ἐφ' ὑμᾶς, ἡ μάλιστα ἐπίσημος καὶ ἠθικὴ ὑπάρχει ἀναντιρρήτως ἡ μουσουργία. Ὅποιαν ἄλλην ἐπιρροὴν δύνασαι νὰ παραστήσης μετ' αὐτήν; Μίαν καὶ μόνην ἴσως, τὴν τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν θαυμάτων, ὅσα αὕτη παρίσται καθ' ἑκάστον ἡμῶν βῆμα ἐν ταῖς πόλεσι τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος. Ἡ βιομηχανία εἶναι μᾶλλον ὁρατὴ, καὶ δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν ἀπονώτερον τ' ἀποτελέσματά της. Αὕτη ἐπιβάλλεται εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν, μεταλάττει μικρὸν κατὰ μικρὸν τὰς σκηνὰς τῆς οἰκίσεως, καὶ διαρρυθμίζει τὰς ἐξεις τοῦ βίου. Ἡ δὲ μουσικὴ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ἠθικῆς ἡμῶν ζωῆς, ὡς ἡ βιομηχανία ἐπὶ τῆς ὕλικῆς.

Καὶ λοιπὸν τὰ ἦθη, αἱ πράξεις, αἱ κακίαι καὶ ἀρεταὶ ἡμῶν ἔχουσιν ἐν αὐτοῖς στοιχεῖόν τι μουσικὸν διαλανθάνον ἡμᾶς, καὶ ὁρῶν ἐν τῇ ψυχῇ ὡς ὁ σιδηρὸς καὶ τὸ ἄλας ἐν τῇ χημικῇ διασκευῇ τῶν σωμάτων. Ποιητὴς τις ἐξήτει ἀρτίως πόσοι στατηρὲς δόξης ἀνήκουσιν εἰς τὸν Ῥακίαν ἐκ τοῦ ὀρειχάλκου τῆς πλατείας Βενδῶμης, καὶ ποῖον μέρος ἀναλογεῖ αὐτῷ ἐκ τῶν νικῶν τῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ ἰδέα ἐφάνη τοῖς πολλοῖς ἀλλόκοτος καὶ σχολαστικὴ, καὶ ὅμως ἦτον ἀκριβὴς καὶ φυσικὴ. Τίς δύναται νὰ εἴπῃ κατὰ παράθεσιν ποῖον μέρος ἐκ τῶν τελευταίων νικῶν τῆς Γαλλίας ἀνήκει εἰς τὰ νεώτερα ἡμῶν μουσουργικὰ ἀριστουργήματα, καὶ εἰς τὴν ἀρειμάνιον ἐκείνην φαιδρότητα, τὴν περιφρόνησιν τοῦ θανάτου καὶ τὴν εὐχερῇ αὐταπαρνήσει, ἀπόκρυφα ἐλατήρια ἐνθουσιασμοῦ καταπλήξαντος τὸν κόσμον εἰς τὰς τελευταίας ἡμῶν ἐκστρατείας; Ἀληθῶς δὲ τὰ ἔργα τῆς νεωτέρας μουσικῆς εἰσὶν οἰκειότερα παρ' ἡμῖν, ἢ τὰ τοῦ Ῥακίου καὶ Κορνηλίου παρὰ τοῖς πατράσιν ἡμῶν. Οἱ νέοι ἀξιωματικοὶ ἀπεστήθισαν ἴσως ὀλιγώτερον ἢ οἱ πατέρες των τὰς περικοπὰς, τῶν γαλλικῶν τραγωδιῶν, ἀλλ' οὐδεὶς αὐτῶν ἀγνοεῖ ἀπὸ στήθους τὰς μορφὰς τοῦ Ῥοσσίνι. . . . Τοὺς ἀμαθεστάτους τῶν στρατιωτῶν ἡμῶν, καὶ τοὺς ἔσοι μάλιστα οὐδέποτε εἰσῆλθον εἰς θέατρον λυρικὸν ἢ αἰθούσαν μουσουργίας, ἐπεφοίτησεν ἐν ἀγνοίᾳ των ὁ θεὸς τοῦ ἤχου. Ὡς ὁ φιλόσοφος Ἰάκωβος, τοῦ Ὁπως ἀγαπᾷτε τοῦ Σαϊκσπέρου, ἀνέπνευσαν ὅλην τὴν εὐθυμίαν καὶ ὅλην τὴν μεγαλυχολίαν τῶν ἀσμάτων τῶν συγχρόνων μουσουργῶν. Ἦλθον αὐτὰ καὶ τοὺς εὗρηκαν εἰς τὸ κατώφλιον τῶν πενιχρῶν καπηλείων, εἰς τὰ στρατιω-

τικὰ γυμνάσια των, εἰς τὴν γωνίαν τῶν ἀγυιῶν, εἰς τὸ βάθος τῶν στρατιῶνων, καὶ διέβησαν ἐπ' αὐτῶν ὡς ἡ θωπεῖα πνεύματος ἀοράτου. Ἡ ψυχὴ των ἀπέμεινε βεμβυδῶδης καὶ πῶς τεθλιμμένη. Τοῦτο φαίνεται ἐπὶ τῆς μορφῆς των τῆς ἡμέρου, μετριοπαθοῦς καὶ καρτερικῆς ἥτις πολὺ διαφέρει τῆς θορυβώδους καὶ φιλέριδος μορφῆς τοῦ παλαιῦ γάλλου στρατιώτου. Ἐκ τούτων διαγινώσκεται εἰς τὸ θάρρος αὐτῶν ἐπιρροὴ ὅλως νέα καὶ τὴν ὁποίαν ἡ προγενεστέρα ἀνθρωπότης ἠγνώνει ἀείποτε.

Ὁ νέος οὗτος ἡρώϊσμος ὁ μολίς παραλάσσω τὴν νηπιώδη του ἡλικίαν, ἀποκαλυφθεὶς εἰς τὴν μᾶλλον εὐρωστον ὄψιν του, δὲν καταφαίνεται πλέον ὡς ἀπόρροια ἐκυσίου ἀγῶνος, ὡς ἐνεργητικότης ἀπογνώσεως, ἢ ψυχρὰ καὶ μεγαλοπρεπὴς ἀπόφασις, ἀλλ' ὡς συναίσθησις φυσικὴ τῆς ψυχῆς. Ὁ ἡρώϊσμος μέχρις ἐποχῆς τινος, τῆς τελευταίας, μετέιχε τοῦ χαρακτῆρος τῆς καλλιτεχνίας προσοικειωμένης τῇ ἀνθρωπότητι· εἶχε τοῦτέστιν ἐν ἑαυτῷ πλαστικόν τι καὶ γραφικόν. Ὁ ἄνθρωπος καθίστατο ἄκαμπτος εἰς στάσιν ὡς εἶπεν μαρμαρίνον ἢ ἐπίποννον, ἀποτέλεσμα βίας πνεύματος καὶ ἀποφάσεως ἀλγεινῆς. ἠγνώνει ἐπίσης ν' ἀποθνήσκῃ καθημέραν καὶ καθῶραν, ἀλλ' ἐφαίνετο ὅτι ἐξέλεγε τὴν ὥραν καὶ τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου, καὶ προσέτιμα νὰ πέσῃ ὑπὸ λαμπρὸν καὶ ἀνέφελον ἥλιον. Οὐδὲν ἐξισοῦται πρὸς τὸν ἡρώϊσμόν των ἡμετέρων λεγεῶνων ὅποιον ἐπέδεικνυ κατὰ τοὺς τελευταίους πολέμους. Οὐδεμία ἀκαμψία ἢ τραχύτης, οὐδεμία μάχῃ ὑποχρεωμένης θελήσεως, οὐδὲν ἄλλο ἢ φυσικὴ ῥοπὴ ἀβίαστος, εὐχερὴς, πτερωτὴ ὡς εἶπεν, ταχεῖα καὶ ἡμερος ὡς κύμα ἠχῶδες.... Οἱ στρατιῶται ἀπέδοντο τὴν ζωὴν τῷ Θεῷ ὡς ὁ ἦχος θνήσκει ἐν τῷ ἀέρι, ἢ ὡς ἐξατμίζεται τὸ ἄρωμα. Ἰδοὺ τὸ νεώτερον θάρρος τὸ προωρισμένον νὰ ὑπερβῇ καὶ ἐξαλείψῃ τὸ ἀρχαῖον, τὸ ὅποιον ἐνεκαρτέρει μόνον δι' ἀλγεινοῦ ἀγῶνος θελήσεως, καὶ διὰ τινος βίας ἐπιβαλλομένης. Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἡ καρδία μου ἐσκόρπησε διωρῶσα τὴν προσπέλασιν τῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς ὁ ἡρώϊσμος ἐσεται τοσοῦτον εὐχερὴς εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὅσον εἶν' εὐχερὲς τὸ μεῖδιμα εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ παιδίου.

Ἄλλ' ἐν ὅλοις τὸ θάρρος εἶναι μία τῶν ἀρετῶν. Ἐὰν θεωρήσωμεν κατὰ σειρὰν ὅλας τὰς λοιπὰς θ' ἀνεύρωμεν, πιστεύω, τὸ αὐτὸ μουσικὸν στοιχεῖον. Ἦκουσα ἐνίοτε ἀνθρώπους εὐσεβεῖς ἄλλης τινος μεταλήψεως ἢ τῆς παρὰ σοὶ¹ ποθοῦντας τοῦ ἐκλι-

1. Διακρίνει ἀεροφρόνως τοὺς Διαμαρτυρομένους ἀπὸ τῶν Καθολικῶν. Σ. Μ.

πόντος μοναστικοῦ βίου τὰς ἀρετὰς, τὴν ταπεινοφροσύνην, τὴν ἡπιότητα, τὴν ἐγκαρτέρησιν, τὴν λήθην τοῦ ἐγώ, τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν ἐγκοσμίων. Ὅλ' αὐτὰ τὰ ἄνθη, ἔλεγον, τῆς θρησκευτικῆς ἀπομονώσεως, ἐμαράνθησαν διὰ παντός ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀντ' αὐτῶν ἀνεφύησαν τὰ ζωντανὰ φυτὰ τῆς ἀλαζονίας, τῆς ἀντιδράσεως, τοῦ φιλοκτήμονος πνεύματος, καὶ τοῦ ὀργασμοῦ πρὸς τὴν κατὰκτησιν τῶν ὕλικῶν ἀγαθῶν. Κ' ἐγὼ αὐτὸς ἀπεδεχόμενος ἐπὶ μακρὸν τὴν γνώμην ταύτην. — Ἄλλ' ὅχι· αἱ ἀρχαῖαι αὗται ἀρεταὶ δὲν ἀπέθανον, καὶ ἂν κινδυνεύουσιν, ἢ ἐπὶ ῥοῇ τῆς μουσικῆς ἀρκεῖ νὰ τὰς σώτῃ. Διεσκέπτοντο ποτὲ ἐν Νεαπόλει πῶς νὰ ἐπιτύχωσι καλεῖτερον νυκτερινὸν φωτισμὸν ἄνευ δαπάνης τοῦ κοινού θησαυροῦ. — «Πολυπλασιάσατε τὰς Παραγίας»¹ εἶπεν ἱερεὺς νοήμων παρεστὼς ἐν τῇ διασκεΐσει. Ἐπίσης θὰ ἔλεγον κ' ἐγὼ ἀκούων ὅτι θλίβονται διὰ τὴν ἀφάνειαν τῶν ἀρχαίων ἀσκητικῶν ἀρετῶν. «Πολυπλασιάσατε τὰς μουσουργίας καὶ ἄφετε ὕστερον νὰ ἐνεργήσῃ ἡ ἐπίδρασις τῶν ἥχων.» Καὶ ἀναπολῶ μὲν τὴν γηραιάν φράσιν τὴν πασίγνωστον ὅτι ἡ μουσ.κὴ ἀναρπάζει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' αὕτη ἐκτελεῖ ἄλλο τι μεῖζον. Διὰ τῶν ἐπιθυμιῶν ὅσας τῷ διεγείρει καθίστησι δι' αὐτὸν βαθμηδὸν ὅλας τὰς ἡδονὰς ἀνοουσίου, διὰ δὲ τῶν βεμβασμῶν δι' ὧν τὸν μεθύσκει τῷ καταδεικνύει μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐλσεινὴν πᾶσαν πραγματικότητα. Μετατοπίζει καὶ φέρει ὀπισθοδρομικῶς καὶ ἀδιακόπως τὸ ἰνδαλμα τοῦ ἀνθρώπου· αὐξάνει ἐπ' ἄπειρον τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ψυχῆς, ὥστε ἡ εὐτυχία καθίσταται δι' αὐτὴν ἀνεφικτος ὑπὸ τοὺς ὅρους τῆς ἐγκοσμίου ὑπάρξεως. Ἡ δὲ μόνη εὐτυχία θὰ ἦτον ἡ ἀπόλαυσις ἡ κατὰκτησις τοῦ ὄντος ἢ τοῦ ἀντικειμένου ὅπερ ἐδύνατο νὰ διατηρῇ αἰωνίως τὴν ψυχὴν ἐν τῇ στιγμιαίᾳ μέθῃ τῆς ἡδυπαθείας, δι' ἧς περὰ ὑπὸ τῆς μουσικῆς ἀγομῆνῃ· ἀλλὰ τὸ ὃν τοῦτο καὶ τὸ ἀντικείμενον δὲν εὐρίσκονται. Διότι οὐδὲν ἐπίγειον δύναται νὰ χορηγήσῃ οὔτε τὸ σύνολον τῆς τοιαύτης εὐτυχίας, οὔτε καὶν ὁλόκληρον τὸ μέτρον τῆς βασιάνου. Οὔτε ἡ χαρὰ ἡμῶν εἶναι ποτὲ τοσοῦτον μεθυστική, οὐδὲ τὸ ἄλγος τοσοῦτον δριμύ ὥστε νὰ συγκριθῶσι μετὰ τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ ἄλγους τοῦ βεμβασμοῦ· καὶ λοιπὸν ἀπελπίζομενοι νὰ γίνωμεν εὐτυχεῖς, οὐδ' ἔχουμεν καὶ τὴν παρεγορίαν ὅτι πάσχομεν ἰσχυρῶς.

Κατὰ τὴν ἀηδίασιν ταύτην παντός πράγματος, κατὰ τὴν βεβαίωσιν ὅτι οὐδὲν ἰσχύει νὰ πραγματωσῇ

τὸ ἰδανικὸν ἀγαθὸν τῆς μουσικῆς ἐπικλήσεως, τῆς προαισθήσεως, ἢ τοῦ πόθου, ὁ ἄνθρωπος ἀναμνησθάνει ἄνευ συνειδήσεως, διὰ μεθόδου τινὸς ἀμέσου, τὰς ἀσκητικὰς ἀρετὰς, τὴν λήθην ἑαυτοῦ, τὴν ἀδιαφορίαν πρὸς τὰ ἐγκόσμια, τὴν ἀμεριμνοσύνην πρὸς τὴν εἰμαρμένην ἣτις τὸν ἀναμένει, ἢ τῆς δυστυχίας ἣτις τὸν ἐνεδρεῖ. Ὅποια τις ἀστραπὴ καὶ ἂν διαπεράσῃ τὴν ψυχὴν του θὰ εἴπῃ· «Διέβλεψα εὐδαιμονίαν ὑψηλοτέραν ἐν ταῖς μελωδίαις τοῦ Ῥοσσίνι.» Ὅποια τις γλυκύτης καὶ ἂν τὸν μεθύσῃ, θὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι ἠσθάνθη ἐτι μεῖζονα εἰς τὰς μελωδίας τοῦ Μοζάρ· ὅποιας ὀδύνας καὶ ἂν ὑποστῇ, θὰ εἴπῃ καθ' ἑαυτὸν ὅτι οὐδὲν αὐταὶ λογίζονται πρὸς τὰς ἐδύνας ὅπου τὸν ἄγουσιν αἱ ἀρμονίαι τοῦ Βεθόθεν.

(Ἔπεται συνέχεια).

EMILE MONTEGUT.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Ο ΕΡΝΑΝΗΣ.

(Μετάφρασις Γ. ΠΑΡΑΣΧΟΥ.)

Ὁ 'Ρουὶ Σίλβας, ὁ γέρονθ θεὸς καὶ μνηστὴρ τῆς Δόνας Σόλας, εὔρε μίαν ἡμέραν τὴν μνηστὴν του μετὰ τοῦ Ἑρνάνη καὶ τοῦ Βασιλέως Καρόλου, ὅστις ἐπίσης τὴν ἡγάπα, καὶ ἀγανακτήσας εἶχε μεμφθῇ αὐτὴν πῦρως διὰ τὴν ἀπιστίαν της. Εἰς τὴν κατωτέρω σκηνὴν παρίσταται κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου του μετаноῶν διὰ τὴν παραφευγάν του ἐκείνην καὶ δικαιολογούμενος περιπαθῶς ἐνώπιον τῆς γυναῖκος, ἣτις σκέπτεται ἐναγωνίως τὸν Ἑρνάνην, καταδιωχόμενον ὑπὸ τοῦ Καρόλου, μονάρχου ἅμα καὶ ἀντιζήλου.

ΔΟΝΑ ΣΟΛΑ, ΔΟΝ 'ΡΟΥΪ ΣΙΛΒΑΣ.

'ΡΟΥΪ ΣΙΛΒΑΣ.

Ἄ, μετ' ὀλίγον! σήμερον! θὰ γίνῃς τελευταῖον
Ἡ δούκισσά μου· θεὸς σου δὲν θὰ καλοῦμαι πλέον!
Πλὴν σ' ἔσφαλα, καὶ εἶδα χθὲς ἐν ἄκρᾳ συναισθήσει
Τὸ μέτωπόν σου νὰ φλεχθῇ κ' ἡ παρεῖα νὰ σβύσῃ.
Σὲ ὑποπτέυστην κ' ἔσπευσα, πρὶν λέξιν σου ἀκούσω,
Εἰς σὲ νὰ σφάλω καὶ εἰς σὲ, παρβένε, νὰ προσκρούσω.
Πῶς τὰ φαινόμενα πλανοῦν κ' ἐμπνέουν ὑπονοίας!
Ναί, καὶ ἂν εἶδα μετὰ σοῦ τοὺς δύο νεανίας,
Νὰ μὴν πιστεύσω ἔμπροσθέν σου τὴν ὕψιν τὴν ἰδίαν.
Πλὴν τί ζητεῖς ἀπὸ λευκὴν, ὦ τέκνον, ἡλικίαν!

ΔΟΝΑ ΣΟΛΑ.

Συχνὰ μοῦ δικαιόνησθε, πλὴν τίς σὰς ἐνειδέξει;

'ΡΟΥΪ ΣΙΛΒΑΣ.

Ἐγὼ καὶ μόνος· ἔμπροσθεν ὁ Σίλβας νὰ γνωρίζῃ
Πῶς δὲν ἐκκλίνουν τὰ σεμνὰ τῆς Δόνας Σόλας ἦθη,
Κ' ἔχει τὸ αἷμα καθαρὸν εἰς Ἰσπανίδος στήθη.

1. Τὰ παρίδια ἀγάλματα τῆς Θεοτόκου.